КОСТЮШКО Олександра, *здобувачка магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю «Спеціальна освіта. Логопедія» Житомирський державний університет імені Івана Франка*
КОТЛОВА Людмила, *кандидатка психологічних наук, доцентка, завідувач кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирський державний університет імені Івана Франка*

НЕЙРОІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

На сьогоднішній час висуваються нові вимоги до ефективності корекційно-розвивального процесу в закладах дошкільної освіти, адже спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості дітей зі складними мовленнєвими порушеннями (дислалія, алалія, затримка психомовленнєвого розвитку). Ці порушення часто поєднуються із незрілістю вищих психічних функцій, знижуються нейродинамічні показники кори головного мозку, що в свою чергу призводить до

недостатньої міжпівкульної взаємодії. Тому стандартні класичні логопедичні методики є недостатньо ефективними без залучення сучасних інноваційних підходів. Відповідно актуалізується проблема пошуку та впровадження інноваційних технологій, серед яких особливе місце посідають нейроігри.

Нейроігри (нейрогімнастика, кінезіологічні вправи) – спеціальні комплекси ігрових вправ та дій, які спрямовані на стимуляцію діяльності окремих ділянок та структур головного мозку через виконання спеціально підібраних рухів. Термін походить від понять «душа» (психея) і «нейро» (неврон), відображаючи таким чином єднання психології та неврології. Ця наука вивчає вищі психічні функції людини, а також мозкові механізми, які за них відповідають. Завдяки нейропсихології ми можемо отримати уявлення не тільки про зовнішній прояв різних дефектів, їх симптоми і синдроми, але і про причини, які їх викликають, тобто. мозкових механізмах [1, с. 6-10].

Сучасні нейропсихологічні дослідження показують, що мова володіє динамічною мозковою локалізацією, маючи спеціальні зони, де відображаються різні її аспекти. Водночас вона є результатом функціональної активації майже всього мозку, причому різні ділянки відповідають за різні її сторони. Тому вчителю-логопеду важливо у свою корекційно-педагогічну роботу залучати методи нейропсихологічної корекції в освітньому процесі, зокрема нейроігри.

Основними завданнями використання нейроігор є:

- формування та зміцнення міжпівкульних зв’язів;

- покращення нейродинаміки (підвищення уваги, працездатності);

- розвиток мануального праксису;

- стимуляція когнітивних процесів (пам’яті, уваги, мислення, просторової орієнтації);

- активізація мовленнєвих зон кори головного мозку (зокрема зон Брока та Верніке).

В основі нейроігор лежить принцип пластичності мозку, виконуючи різнонаправлені, синхронні або асинхронні рухи кінцівками, поєднаних із мовленнєвим супроводом чи зоровим контролем, утворюються нові нейронні зв’язки.

У логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку доцільно інтегрувати такі види нейроігор:

1) Дворучні вправи та малювання обома руками (виконання лабіринтів, графічних доріжок; симетричне обведення контурів одночасно двома руками) мають на меті розвиток міжпівкульної взаємодії, оптико-просторової орієнтації, підготовка руки до письма.

2) Кінезіологічні пальчикові вправи мають на меті розвиток кінестетичного та кінетичного праксису, а також самоконтролю (переключення позувальних рухів пальців та кистей рук у визначеному темпі з поступовим прискоренням або додаванням мовленнєвого супроводу).

3) Нейродоріжки спрямовані на розвиток загальної та зорово-моторної координації, а також здатності до переключення (поєднання крокових рухів або стрибків за визначеними схемами з одночасною вимовою заданого звуку, складу чи слова).

Систематичне використання нейроігрових технологій дозволяє прискорити процес автоматизації та диференціації поставлених звуків; нормалізується м’язовий тонус та покращується пропріоцептивна чутливість; знижується рівень емоційного напруження та психомоторного розгальмування;

підвищується навчальна мотивація за рахунок ігрової форми завдань. Отже, нейроігрові технології виступають допоміжним інструментом, здійснюючи комплексний вплив на сенсорну, моторну та когнітивну сфери. Нейроігри дозволяють підвищити якість логопедичної роботи, забезпечити їх повноцінну готовність до шкільного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голуб А. Дослідження структурних компонентів усного мовлення при дизартріях у дітей старшого дошкільного віку. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2012. Серія 19: Корекц. педагогіка та спец. психологія, № 21. С. 55–58.

2. Дегтяренко Т. В. Становлення міжпівкулевої взаємодії в онтогенезі вищих психічних функцій дитини та значення її оцінки для діагностики порушень інтелектуального розвитку. Наука і освіта. 2012. № 6. С. 63–67.

3. Дегтяренко Т. В., Павлова Н. В. Нейрологопедичний підхід до діагностики тяжких порушень у дітей. Особлива дитина : навчання і виховання. 2016. № 1. С. 38–46.

4. Іскрижицька А. М. Кінезіологія, як засіб розвитку мовлення для дітей з тяжкими порушеннями мовлення : зб. тез доп. IX Всеукр. наук.-практ. конф., 28-29 квіт. 2025 р. / відп. ред. Перепелюк Т. Д. Умань : Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, 2025. С. 97.